

**თბილისი-წითელი ხიდის (აზერბაიჯანის საზღვარი) გზის
თბილისი-რუსთავის მონაკვეთის (მე-2 მონაკვეთი)
მოდერნიზაციის პროექტის
ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების პროცედურის თაობაზე**

გარემოსდაცვითი და სოციალური
სამართლიანობისთვის
საქართველოში

3 დეკემბერი, 2025

წარმოგიდგენთ შენიშვნებს გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე 2025 წლის 5 ნოემბერს [გამოქვეყნებულ](#) თბილისი-წითელი ხიდის გზის თბილისი-რუსთავის მე-2 მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტის თაობაზე სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში მიმდინარე ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების პროცედურასთან დაკავშირებით.

წარმოდგენილ დოკუმენტაციაზე ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების პროცედურის გამოყენებით გადაწყვეტილების მიღებისათვის მიმდინარე წარმოება უნდა შეწყდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

1. 2025 წლის 28 მაისს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს უფროსის [N269/ს ბრძანებით](#) გაიცა ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე სკოპინგის დასკვნა სსიპ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის პროექტზე თბილისი - წითელი ხიდის (აზერბაიჯანის საზღვარი) გზის თბილისი - რუსთავის მონაკვეთის (მე-2 მონაკვეთი) მშენებლობა/მოდერნიზაციისათვის. ხოლო 2025 წლის 4 სექტემბერს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს [N475/ს ბრძანებით](#) ის ძალადაკარგულად გამოცხადდა.

როგორც სსიპ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდის აღმასრულებელი დირექტორის 2025 წლის 1 სექტემბრის MOI-MDF N 2341-გ წერილიდან გახდა ცნობილი, თბილისი - რუსთავის საავტომობილო გზის მშენებლობა/მოდერნიზაციის საპროექტო დოკუმენტაციაში **განხორციელდა ცვლილებები** და სწორედ ეს ფაქტი გახდა ბრძანებისა და სკოპინგის დასკვნის გაუქმების საფუძველი.

თუმცა, 2025 წლის 17 ოქტომბერს მუნიციპალური განვითარების ფონდმა თბილისი-წითელი ხიდის (აზერბაიჯანის საზღვარი) საერთაშორისო მნიშვნელობის საავტომობილო გზის თბილისი-რუსთავის მე-2 მონაკვეთის სამშენებლო სამუშაოებზე [ტენდერი](#) გამოაცხადა. ამასთან, სატენდერო დოკუმენტაციაში წარმოდგენილი იყო დეტალური პროექტი (ცვლილების გარეშე) და გზმ დოკუმენტაცია - რომელიც პოსტ ფაქტუმ, 29 ოქტომბერს იქნა წარდგენილი სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად. ამდენად, ფონდმა ტენდერი ისე გამოაცხადა და ამჟამად, მსჯელობს კონტრაქტორის შერჩევაზე, რომ სააგენტოს ჯერ არ შეუფასებია წარდგენილი დოკუმენტაცია და ფონდს არ აქვს პროექტის **განხორციელების უფლებამოსილება**.

ლოგიკურია ვივარაუდოთ, რომ მუნიციპალური განვითარების ფონდს აქვს წინასწარი შეთანხმება სააგენტოსთან, პროექტის ამ სახით შეთანხმებაზე.

სხვა შემთხვევაში 112 მილიონ ლარზე მეტი შესყიდვის სავარაუდო ღირებულების საერთაშორისო ტენდერის გამოცხადება აზრს არის მოკლებული. ამგვარი შეთანხმების არ არსებობის შემთხვევაშიც, სააგენტო გადაწყვეტილების მიღების პროცესში უკვე მნიშვნელოვანი ზეწოლის ქვეშაა და ნაკლებად სავარაუდოა, რომ საკმაოდ დიდი თანხაზე უკვე თითქმის დადებული შეთანხმების შემაფერხებელი გადაწყვეტილება მიიღოს.

ამგვარად, უკვე ეს ერთი გარემოებაც კანონის მოთხოვნებთან სერიოზულ შეუსაბამობაზე მიუთითებს.

2. როგორც სსიპ მუნიციპალური განვითარების ფონდის დირექტორის 2026 წლის 29 ოქტომბრის წერილიდან ირკვევა, ფონდი ითხოვს 2021 წლის 28 იანვარის, N2-124 გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებაზე გაცემული ექსპლუატაციის პირობის ცვლილებას. თავად [N2-124 გარემოსდაცვით გადაწყვეტილება](#) კი 2021 წლის 28 იანვრის ბრძანებით არის გამოცემული, მაგრამ ბრძანება მხოლოდ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის საფუძველზეა გამოცემული და 2017 წლის 1 იანვარს დამტკიცებული #5 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის ახალ სამართლებრივ ჩარჩოში მოქცევას ისახავდა მიზნად.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლის თანახმად, „გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განუსაზღვრელი ვადით გაიცემა. თუ საქმიანობის განმახორციელებელი 7 წლის ვადაში არ დაიწყებს ამ გადაწყვეტილებით გათვალისწინებულ საქმიანობას, სააგენტო გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას ძალადაკარგულად აცხადებს“. ამ ნორმის საფუძველი იმაში მდგომარეობს, რომ წლების წინ აღწერილი და შეფასებული გარემოებების შედეგად მიღებული გადაწყვეტილება არ შეიძლება რელევანტური იყოს 7 წლის შემდეგ. ამდენად, თბილისი-რუსთავის მე-2 მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტზე 8 წელზე მეტი ხნის წინ გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის [დასკვნა](#) ამჟამად განსახილველ ფარგლებში (ფონიჭალის მონაკვეთზე) უკვე 2024 წელს ძალადაკარგულად უნდა გამოცხადებული.

3. 2017 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზით ნებადართული პროექტის ნაწილზე საქართველოს მთავრობამ ჯერ კიდევ 2019 წელს თქვა უარი. საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 10 მაისის N1044 [განკარგულების](#) თანახმად:

„1. ცნობად იქნეს მიღებული, რომ „აზიის განვითარების ბანკის (ADB) დაფინანსებით მიმდინარე „მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის საინვესტიციო პროგრამა – პროექტ 3-ის“ ფარგლებში განსახორციელებელი ღონისძიებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 15 მარტის №494 განკარგულების საფუძველზე მიმდინარეობს საქართველოსა და აზიის განვითარების ბანკის (ADB) შორის 2013 წლის 19 დეკემბრის გაფორმებული სასესიო ხელშეკრულების (ჩვეულებრივი ოპერაციები) ფარგლებში „მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის საინვესტიციო პროგრამა პროექტ 3-ით“ გათვალისწინებული თბილისი-რუსთავის საავტომობილო გზის მე-2 მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტიდან მე-2 და მე-3 ფაზების ამოღების თაობაზე შესაბამისი ღონისძიებები. 2. „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „ი“ და „ჰ“ ქვეპუნქტების საფუძველზე, სსიპ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდმა უზრუნველყოს ამ განკარგულების პირველ პუნქტში მითითებულ ფაზებთან დაკავშირებული სამუშაოების განხორციელების შესახებ ხელშეკრულებებში შესაბამისი ცვლილებების შეტანა და თანმდევი ღონისძიებების განხორციელება“.

ამდენად დღეს საუბარია, არა პროექტში ცვლილებების შეტანაზე, არამედ გაუქმებული მონაკვეთის ახალ პროექტზე.

4. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით თანახმად, „ექსპლუატაციის პირობის ცვლილება“ არის „ცვლილება, რომელიც ითვალისწინებს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული

საქმიანობის საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით შეცვლას, ექსპლუატაციის პირობების შეცვლას ან/და წარმადობის გაზრდას. ექსპლუატაციის პირობის ცვლილებად მიიჩნევა აგრეთვე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული საქმიანობის განხორციელების ადგილის გაფართოება, თუ შესაბამისი ტერიტორია საჭიროა საქმიანობის განხორციელებასთან ტექნიკურად ან/და ფუნქციურად დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის განსათავსებლად“.

გაუგებარია, რა კრიტერიუმით მიიჩნია გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ დაგეგმილი პროექტი „ექსპლუატაციის პირობის ცვლილებად“. პროექტი არ ითვალისწინებს საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით შეცვლას, ექსპლუატაციის პირობების შეცვლას ან/და წარმადობის გაზრდას. ასევე, არ არის დაგეგმილი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული საქმიანობის განხორციელების ადგილის გაფართოება საქმიანობის განხორციელებასთან ტექნიკურად ან/და ფუნქციურად დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის განსათავსებლად. მეტიც, პროექტი ითვალისწინებს გზის მტკვრის ერთი სანაპიროდან მეორეზე - ანუ, სრულიად განსხვავებულ ბუნებრივ და სოციალურ გარემოში გადატანას.

5. იმის გათვალისწინებით, რომ მოცემულ შემთხვევაში განიხილება სრულიად ახალი პროექტი (**3010 გვარდზე** წარმოდგენილი საკმაოდ რთული დოკუმენტაცია), რომლის ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულია სულ სხვა ტერიტორია და რაც მთავარია, სულ სხვა მოქალაქეები, დაუმუშავებელია გადაწყვეტილების ასეთ მოკლე დროში (**20 დღეში**) და საჯარო განხილვის გარეშე მიღება. მითუმეტეს, რომ ჯერ კიდევ სკოპინგის განხილვის ეტაპზე ნათლად გამოჩნდა, პროექტს აქვს უამრავი ხარვეზი, და მოქალაქეებს დარჩათ უამრავი პასუხგაუცემელი კითხვა.

6. რა პროცედურითაც არ უნდა მიმდინარეობდეს საქმიანობის შესახებ გადაწყვეტილების პროცესი, არ არის გამოქვეყნებული განცხადება ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების შესახებ. დაინტერესებული საზოგადოებისათვის არ ყოფილა ხელმისაწვდომი ინფორმაცია შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობის, ვადებისა და საშუალებების შესახებ. გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალის ცხრილში პროცედურის დასახელებისა და შენიშვნები ვადის გრაფაში თარიღის მითითება არ არის ვერანაირად ვერ ჩაითვლება განცხადება ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებად.

7. გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალის „ჩვენს შესახებ“ განყოფილებაში მითითებულია, რომ „გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალის მიზანია, ხელი შეუწყოს გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE) კონვენციის „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ (ორჰუსის კონვენცია) განხორციელებას გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და საზოგადოების მონაწილეობის მექანიზმების გაუმჯობესების გზით. გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალი უზრუნველყოფს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ და „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, კანონმდებლობის შესაბამისად, საზოგადოების/დაინტერესებული საზოგადოების ეფექტიან ინფორმირებას და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მონაწილეობის ხელშეწყობას“.

„გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ კონვენციის მე-6 მუხლი ადგენს საზოგადოების მონაწილეობისათვის აუცილებელ მინიმუმს იმ გადაწყვეტილებების მისაღებად, რომლებიც ეხება კონვენციის I დანართში ჩამოთვლილ საქმიანობებს და საქმიანობებს, რომლიც არ არის დანართში, მაგრამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე. კერძოდ კონვენციის 6.2 მუხლის თანახმად, დაინტერესებული საზოგადოება **ადეკვატურად, დროულად და**

ეფექტურად უნდა იყოს ინფორმირებული საზოგადოებრივი თუ ინდივიდუალური შეტყობინების მეშვეობით ამგვარ საკითხებზე გადაწყვეტილების მიღების პროცედურის რაც შეიძლება საწყის ეტაპზე. მათ შორის საზოგადოება უნდა იყოს ინფორმირებული ისეთ საკითხებზე როგორიცაა:

- „ა) შემოთავაზებული საქმიანობა და განაცხადი, რომელზეც იქნება მიღებული გადაწყვეტილება;
- ბ) შესაძლებელი გადაწყვეტილებების ხასიათი ან გადაწყვეტილების პროექტი;
- გ) ხელისუფლების ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელია გადაწყვეტილების მიღებაზე;
- დ) გათვალისწინებული პროცედურა იმის ჩათვლით, თუ როდის და როგორ იქნება ეს ინფორმაცია მოწოდებული;
 - I) პროცედურის განხორციელების დაწყება;
 - II) საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობანი;
 - III) ნებისმიერი წინასწარ დაგეგმილი სახალხო მოსმენის დრო და ადგილი;
 - IV) მითითება ხელისუფლების ორგანოდან, საიდანაც სათანადო ინფორმაციის მიღებაა შესაძლებელი და სადაც ეს ინფორმაცია იგზავნება საზოგადოებისათვის განსახილველად;
 - V) შესაბამისი ხელისუფლების ორგანოს ან ნებისმიერი სხვა სახელმწიფო უწყების მითითება, რომელსაც შესაძლებელია გაეგზავნოს შენიშვნები, კითხვები და მათი წარდგენის განრიგი;
 - VI) მითითება იმის შესახებ, თუ შემოთავაზებულ საქმიანობასთან დაკავშირებული რომელი გარემოსდაცვითი ინფორმაცია არის ხელმისაწვდომი; და
- ე) ფაქტი, რომ საქმიანობა ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ეროვნულ თუ ტრანსსაზღვრო პროცედურას“.

საგულისხმოა, რომ კონვენციის 6.10 მუხლით მხარეებმა აიღეს ვალდებულება, რომ იგივე მოთხოვნები იქნება დაწესებული საქმიანობებში ცვლილებების შეტანის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცედურისადმიც.